

István HALLER

Calitatea procesuală activă în fața Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării

I. Introducere

Conform legislației privind regimul contravențiilor, prin stabilirea contravențiilor se apără valorile sociale care nu sunt ocrotite de legea penală, iar contravenția se constată de agenți constatatori. În principiu, valorile sociale sunt puse în pericol printr-o faptă contravențională, motiv pentru care autoritățile statului, în virtutea rolului lor de a apăra aceste valori, aplică amenzi, iar aceste amenzi intră în bugetul statului. O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările ulterioare, (în continuare O.G. nr. 137/2000) atribuie Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (în continuare CNCD) rolul de a constata și de a sancționa o contravenție, în general în urma unei petiții venite de la o persoană care se consideră victimă a discriminării. Practic, regimul contravențiilor se combină cu procedura civilă, unde se pune în discuție calitatea procesuală activă ce constă în identitatea între persoana reclamantului și cel care este titular al dreptului, reclamantul având sarcina de a proba că are un interes judiciar.

Acest studiu analizează modul de combinare a două regimuri extrem de diferite, cu privire la calitatea procesuală activă.

II. Prevederile actelor normative

Conform art. 16 al O.G. nr. 137/2000, CNCD „este autoritatea de stat în domeniul discriminării”, „garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării”. Art. 25 alin. (1) arată că membrii Colegiului director al CNCD (persoanele care în cadrul instituției constată și sancționează discriminarea) sunt garanți ai interesului public, iar alin. (5) al aceluiași articol le atribuie calitatea de agent constator.

Art. 19 alin. (2) al O.G. nr. 137/2000 stabilește că CNCD „își exercită competențele la sesizarea unei persoane fizice sau juridice ori din oficiu”. Cu privire la această persoană, art. 20 alin. (1) și (3) formulează: „persoana care se consideră discriminată”, alin. (6) însă utilizează termenul de „persoana interesată”.

Art. 28 conferă calitate procesuală activă, în anumite condiții, și organizațiilor neguvernamentale: „(1) Organizațiile neguvernamentale care au ca scop protecția drepturilor omului sau care au interes legitim în combaterea discriminării au calitate procesuală activă în cazul în care discriminarea se manifestă în domeniul lor de activitate și aduce atingere unei comunități sau unui grup de persoane. (2) Organizațiile prevăzute la alin. (1) au calitate procesuală activă și în cazul în care discriminarea aduce atingere unei persoane fizice, la cererea acesteia din urmă”.

Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor (în continuare Procedura) reglementează modalitatea de soluționare a autosesizărilor și a petițiilor primite de CNCD.

La art. 5, Procedura stabilește: „petentul este persoana care se consideră discriminată și sesizează Consiliul cu privire la săvârșirea faptei de discriminare împotriva sa”. Totodată, procedura definește și persoana interesată, prin art. 7: „persoana interesată este fie persoana care se consideră discriminată și sesizează Consiliul cu privire la săvârșirea unei fapte de discriminare împotriva sa, fie una dintre persoanele prevăzute la art. 8 alin. (1) și (2) [organizație neguvernamentală] ori alte persoane care au un interes legitim în combaterea discriminării și reprezintă o persoană, un grup de persoane sau o comunitate împotriva căreia s-a săvârșit o faptă de discriminare”. Aparent procedura are unele prevederi doar pentru petent [art. 9 alin. (2), art. 12 alin. (2) și (3), art. 14 alin. (1), art. 18 alin. (5), art. 20 alin. (1) și (2), art. 38 alin. (2), art. 51 alin. (2)], altele se referă atât la petent, cât și la persoana interesată [art. 22, art. 24 alin. (1) și (2), art. 25 alin. (1), art. 30 alin. (1) și (2), art. 31 alin. (1), art. 34 alin. (1) și (2), art. 35 alin. (1), art. 72]. În practică se interpretează că respectivele prevederi se referă la toate persoanele care formulează petiție.

Sesizarea din oficiu este reglementată prin art. 13 al Procedurii: „Autosesizarea cu privire la orice situație, anunț sau eveniment, în privința cărora există indicii cu privire la existența unor fapte care presupun săvârșirea unei fapte de discriminare, poate fi inițiată de oricare membru al Colegiului director, prin întocmirea unei note de autosesizare, motivată”.

III. Soluții privind excepția lipsei calității procesuale active

1. Autosesizarea

În practica CNCD autosesizările reprezintă o inițiativă a oricărei membru al Colegiului director, care dorește să clarifice o situație. Nu există însă o obligație juridică de a formula o autosesizare la solicitarea altor persoane: „Referitor la posibilitatea de autosesizare a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării cu privire la aspectele sesizate de petent, Colegiul director arată că se poate autosesiza atunci când consideră necesar, dar nu există o obligație legală în acest sens” (Hotărârea nr. 150 din 13 aprilie 2011).

În niciun caz aflat în fața CNCD nu s-a ridicat o excepție privind dreptul de a formula o autosesizare, a existat însă o inițiativă pentru a constata neconstituționalitatea O.G. nr. 137/2000, inclusiv privind sesizarea din oficiu.

Față de această excepție de neconstituționalitate, Curtea Constituțională a României, prin Decizia nr. 1096/2008, a arătat următoarele: „Curtea observă că jurisdicția specială administrativă reprezintă o activitate realizată de un organ de jurisdicție ce funcționează în cadrul unei instituții a administrației publice sau al unor autorități administrative autonome, care se realizează conform procedurii imperative prevăzute într-o lege specială, procedura asemănătoare cu cea a instanțelor de judecată, desfășurată însă paralel și separat de aceasta. Potrivit dispozițiilor art. 19 alin. (2) din O.G. nr. 137/2000, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării își exercită competențele la sesizarea unei persoane fizice sau juridice ori din oficiu [...]

Cea de-a doua modalitate de declanșare a jurisdicției speciale administrative o constituie sesizarea din oficiu a Consiliului și reprezintă expresia principiului oficialității în materie contravențională. În toate situațiile în care organele competente constată în mod direct săvârșirea unor contravenții sau află despre acestea prin intermediul mijloacelor de informare în masă, respectivele organe se sesizează din oficiu.

Săvârșirea unei contravenții în domeniul reglementat de O.G. nr. 137/2000 dă naștere raportului juridic de drept substanțial care, în conținutul său, cuprinde dreptul organului

constator, Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, de a trage la răspundere contravenționala pe făptuitor și obligația acestuia de a suporta sancțiunea contravențională.

Față de această modalitate de sesizare, Curtea reține că posibilitatea de a desfășura activitatea jurisdicțională din oficiu este întemeiată pe rolul activ pe care trebuie să îl îndeplinească Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, ca autoritate ale cărei obiective și sarcini au fost în mod exclusiv orientate către domeniul discriminării, rol exercitat în vederea aflării adevărului și prevenirii și combaterii tuturor actelor de discriminare, așa cum O.G. nr. 137/2000, prin însuși titlu, își propune ca finalitate.

Pe de altă parte, Curtea constată că, deși activitatea jurisdicțională se declanșează și din oficiu, desfășurarea ulterioară a acesteia este lăsată la dispoziția persoanei vătămate, care poate să își însușească sau nu sesizarea Consiliului în privința actelor sau faptelor de discriminare de care este în mod direct afectată. Astfel, ca urmare a autosesizării Consiliului, acesta va dispune măsurile specifice constatării existenței discriminării, cu citarea obligatorie a părților și acordarea dreptului la apărare. În situația în care victima discriminării înțelege să se opună constatării și sancționării, speța respectivă se soluționează prin procedura reglementată de art. 19 alin. (1) lit. b) din ordonanță, respectiv prin mediere¹.

2. Calitatea procesuală activă a organizațiilor neguvernamentale

Există trei situații în care o organizație neguvernamentală are calitate procesuală activă:

- discriminarea vizează mai multe persoane și organizația se definește prin statut ca având drept scop protecția drepturilor omului;
- discriminarea vizează mai multe persoane și organizația are activități în domeniul în care se manifestă discriminarea;
- discriminarea vizează o persoană care cere sprijin organizației.

2.1. Calitatea procesuală activă a organizațiilor de drepturile omului

Privind excepția lipsei calității procesuale active a organizațiilor de drepturile omului Colegiul director analizează statutele organizațiilor în cauză: „În analiza excepțiilor invocate, Colegiul Director constată că reclamatul, ca și organizație care are ca scop protejarea drepturilor omului, are calitate procesuală activă, conform prevederilor O.G. nr. 137/2000, republicată. Formularea generală din Statutul Asociației privind protecția drepturilor omului include orice tip de discriminare bazat pe orice criteriu” (Hotărârea nr. 403 din 15 noiembrie 2007²).

Instanțele de judecată au decis că în situația în care obiectul unei cauze nu este strict legată de discriminare, organizațiile de drepturile omului nu au calitate procesuală activă: „Referitor la cererea formulată de Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului, Curtea apreciază că această organizație nu are calitate procesuală activă și, în consecință, nu poate formula cerere de intervenție în cauză.

¹ Acest ultim paragraf nu se poate referi decât la cazurile în care discriminarea vizează o persoană. În caz contrar, spre exemplu în situația în care discriminarea vizează comunitatea romilor din România, ar trebui să fie citate toate persoanele de etnie romă din România, ceea ce, în mod evident, este imposibil.

² Petiția a fost formulată de o organizație a romilor, privind o discriminare pe un alt criteriu decât cel etnic.

Astfel, din examinarea coroborată a dispozițiilor art. 21 și art. 22 din O.G. nr. 137/2000, se constată că organizațiile neguvernamentale, care au ca scop protecția drepturilor omului, pot avea calitate procesuală activă în cazul în care discriminarea se discută într-o judecată ce se poartă în condițiile art. 21 din acest act normativ, ceea ce nu e cazul în speță, întrucât, din cuprinsul cererii de intervenție formulate, se constată că se fac referiri stricte la modul cum a fost soluționată cauza, la probatoriul administrat și felul în care a fost analizat de către instanță” (Decizia nr. 1328 din 2 aprilie 2002, Curtea Supremă de Justiție, Secția civilă).

2.2. Lipsa cererii persoanei discriminate

În situația în care petiția s-a referit la un grup de persoane, și s-a invocat lipsa cererii persoanelor discriminate, excepția a fost respinsă: „Colegiul director respinge excepția lipsei calității procesuale active a petentei, reținând că petiția are ca obiect exclusiv încălcarea dreptului la demnitate a persoanelor infectate cu HIV și nu a unei persoane fizice” (Hotărârea nr. 41 din 9 februarie 2011).

Dacă discriminarea a vizat o singură persoană care nu a formulat o cerere către organizație, Colegiul director a admis excepția lipsei calității procesuale active: „În fapt, Colegiul Director constată că petenta, organizație neguvernamentală, a depus o petiție cu obiectul discriminării unei persoane care nu și-a dat acordul pentru o astfel de acțiune. [...] Colegiul director constată că petenta nu a depus o cerere de reprezentare din partea persoanei considerate a fi discriminată. Prin urmare, admite excepția lipsei calității procesuale active a petentei” (Hotărârea nr. 138 din 7 iulie 2010).

2.3. Calitatea procesuală activă a sindicatelor

Prin deciziile sale, Colegiul director a asimilat sindicatele, organizațiilor neguvernamentale: „Privind excepția lipsei calității procesuale active al petentului, organizație sindicală, Colegiul director a reținut că în conformitate cu art. 28 alin. (1) al O.G. nr. 137/2000, republicată, organizațiile neguvernamentale care au interes legitim în combaterea discriminării au calitate procesuală activă în cazul în care discriminarea se manifestă în domeniul lor de activitate și aduce atingere unui grup de persoane. Având în vedere faptul că fondul petiției vizează un grup de persoane, iar sindicatul are menirea de a apăra interesele acestui grup, Colegiul Director respinge excepția lipsei calității procesuale active a petentului” (Hotărârea nr. 250 din 22 aprilie 2008).

În momentul de față există un conflict de drept între legislația cu privire la activitatea sindicatelor și O.G. nr. 137/2000. Legea anterioară (Legea nr. 54/2003 a sindicatelor), prin art. 28 alin. (2), a prevăzut: „organizațiile sindicale au dreptul de a întreprinde orice acțiune prevăzută de lege, inclusiv de a formula acțiune în justiție în numele membrilor lor, fără a avea nevoie de un mandat expres din partea celor în cauză”. Noua lege (Legea nr. 62/2011 a dialogului social), prin același articol, formulează în modul următor: „organizațiile sindicale au dreptul de a întreprinde orice acțiune prevăzută de lege, inclusiv de a formula acțiune în justiție în numele membrilor lor, în baza unei împuterniciri scrise din partea acestora”.

2.4. Calitatea procesuală activă a persoanelor juridice în calitate de persoane care se consideră discriminate

În mai multe cauze, Colegiul director a considerat că persoanele juridice nu pot invoca discriminarea lor, uneori mergând pe ideea necompetenței materiale a CNCD, alteori pe ideea lipsei calității procesuale pasive a persoanelor juridice: „Colegiul CNCD reține că, petiția așa cum a fost formulată relevă o situație în care, prin abrogarea alin. (2) din art. 12 a Legii nr. 266/2008 privind autorizarea și funcționarea farmaciilor, în cazul unei mutări într-o altă locație a unei farmacii, administrația acesteia este obligată să se reînființeze o altă farmacie obținându-se alte avize de funcționare etc.

În urma analizei petiției, Colegiul a ridicat din oficiu excepția lipsei calității procesuale active a societății SC Netosfarm SRL în baza art. 1 din O.G. nr. 137/2000, republicată, care stipulează „(1) În România, stat de drept, democratic și social, demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane reprezintă valori supreme și sunt garantate de lege”.

Totodată, sunt incidente și prevederile art. 5 din Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor, publicată în M.Of. nr. 348 din 6 mai 2008, „Petentul este persoana care se consideră discriminată și sesizează Consiliul cu privire la săvârșirea faptei de discriminare împotriva sa” și prevederile art. 7 al aceluiași text legal «Persoana interesată este fie persoana care se consideră discriminată și sesizează Consiliul cu privire la săvârșirea unei fapte de discriminare împotriva sa, fie una dintre persoanele prevăzute la art. 8 alin. (1) și (2) ori alte persoane care au un interes legitim în combaterea discriminării și reprezintă o persoană, un grup de persoane sau o comunitate împotriva căreia s-a săvârșit o faptă de discriminare».

Persoanele care nu au exercițiul drepturilor lor pot fi parte dacă sunt reprezentate, asistate ori autorizate potrivit legii din Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor” (Hotărârea nr. 444 din 16 noiembrie 2011).

Există și o opinie separată față de cea exprimată cu majoritate de voturi: „1. O.G. nr. 137/2000, republicată, se referă la cetățeni doar la art. 1, cu titlul de principii, repetând principiile constituționale care, în mod evident, se referă la cetățeni. O.G. nr. 137/2000 însă nu exclude posibilitatea ca legislația să se aplice și persoanelor juridice. În textul ordonanței se face referire la persoane (care pot fi persoane fizice sau juridice):

Art. 1 alin. (3). «Exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile».

Art. 2 alin. (2). «Dispoziția de a discrimina persoanele pe oricare dintre temeiurile prevăzute la alin. (1) este considerată discriminare în înțelesul prezentei ordonanțe».

Art. 2 alin. (3). «Sunt discriminatorii, potrivit prezentei ordonanțe, prevederile, criteriile sau practicile aparent neutre care dezavantajează anumite persoane, pe baza criteriilor prevăzute la alin. (1), față de alte persoane, în afară cazului în care aceste prevederi, criteriile sau practici sunt justificate obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluia scop sunt adecvate și necesare».

2. Drepturile omului se referă doar la persoane fizice, nu și juridice. Art. 2 alin. (1) însă formulează: «Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în

condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice». Prin formularea «sau a drepturilor recunoscute de lege» se poate interpreta că definiția se extinde și asupra persoanelor juridice, care, la rândul lor, se bucură de drepturi.

3. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin deciziile sale, a admis ca persoanele juridice să considere că li s-au încălcat drepturile. Doar din România și doar în cursul anului 2010 au fost admise următoarele cauze cu persoane juridice care au considerat că au fost încălcate drepturile lor ca persoane juridice:

- Parohia Greco-Catolică Sâmbăta Bihor, Cauza nr. 48107/99, Decizia din 12 ianuarie 2010 (dreptul de acces la justiție, discriminare);

- SC Procomexim SRL, cauza nr. 3176006, Decizia din 6 iulie 2010 (dreptul de acces la justiție);

- SC Placebo Consult SRL, cauza nr. 28529/04, Decizia din 21 septembrie 2010 (dreptul de acces la justiție);

- SC Apron Dynamics SRL Baia Mare, cauza nr. 21199/03, Decizia din 2 noiembrie 2010 (dreptul de acces la justiție);

- Asociația Generală a Vânătorilor și Pescarilor Sportivi din România - Filiala Bacău, cauza nr. 19750/03, Decizia din 9 noiembrie 2010 (dreptul de acces la justiție);

4. Colegiul director s-a pronunțat anterior, fără să invoce necompetența materială [respectiv lipsa calității procesuale active] a CNCDD, în cazuri în care persoana care s-a considerat a fi discriminată era o persoană juridică, în anii 2007 și 2009 (s-au luat acești doi ani în mod aleatoriu) prin:

- Hotărârea nr. 76 din 2 aprilie 2007 în dosarul nr. 72/2006, având ca obiect nerespectarea unei hotărâri judecătorești și la refuzul unei primării de a elibera certificatul de urbanism pentru Mitropolia Greco-Catolică Blaj, Parohia Pesceana, și autorizațiile de construcție;

- Hotărârea nr. 120 din 21 mai 2007 în dosarul nr. 429/2006, având ca obiect tratamentul diferențiat ca urmare a neacordării certificatului de înmatriculare sportivă local CIS Asociației Sportive «E.V.T.K.F. Federation»;

- Hotărârea nr. 195 din 24 iulie 2007 în dosarul nr. 193/2006, având ca obiect tratamentul discriminatoriu aplicat de conducerea unei firme organizației sindicale;

- Hotărârea nr. 198 din 24 iulie 2007 în dosarul nr. 80/2007, având ca obiect încălcarea înțelegerii între Eparhia Reformată de pe lângă Piatra Craiului și autoritatea locală care a vizat un imobil;

- Hotărârea nr. 203 din 1 august 2007 în dosarul nr. 403/2006, având ca obiect atribuirea serviciilor de taximetrie de către Aeroportul Internațional Henri Coandă, prin licitație, exclusiv către Compania de taxi «F.»;

- Hotărârea nr. 313 din 7 februarie 2007 în dosarul nr. 126/2006, având ca obiect limitarea participării la licitație a editurilor (condiția impusă: editarea unui cotidian în limba română);

- Hotărârea nr. 395 din 12 noiembrie 2007 în dosarul nr. 441/2007, având ca obiect neacordarea unor sume din buget Asociației Umanitare «S.»;

- Hotărârea nr. 440 din 28 noiembrie 2007 în dosarul nr. 350/2007 având ca obiect refuzul de finanțare al unui proiect al Teatrului «Tomcsa Sándor»;

- Hotărârea nr. 375 din 2 iulie 2009 în dosarul nr. 598/2008, având ca obiect nepunerea la dispoziția Asociației E. a unor informații de interes public;

- Hotărârea nr. 376 din 2 iulie 2009 în dosarul nr. 810/2008, având ca obiect un aviz nefavorabil pentru organizarea unei acțiuni a Partidului Democrat Liberal privind campania electorală;

- Hotărârea nr. 439 din 20 august 2009 în dosarul nr. 42/2008, având ca obiect refuzul prelungirii unui contract încheiat între Asociația L. și Primăria municipiului Bistrița;

- Hotărârea nr. 441 din 20 august 2009 în dosarul nr. 456/2007, având ca obiect discriminarea între două sindicate care activează în cadrul unei societăți comerciale;
- Hotărârea nr. 449 din 20 august 2009 în dosarul nr. 666/2009, având ca obiect respingerea cererii de participare la târgul organizat cu ocazia Zilelor Bucureștilor a asociației «Liga M»;
- Hotărârea nr. 487 din 29 octombrie 2009 în dosarul nr. 23/2009, având ca obiect interzicerea activității comerciale și refuzul eliberării unei autorizații pentru desfășurarea de activități comercială de către SC L.F.M. SRL și Asociația M.;

5. În concluzie, consider că excepția de necompetență materială [sau excepția lipsei calității procesuale active, după caz] trebuia respinsă”.

2.5. Calitatea procesuală activă a persoanelor lipsite de capacitatea de exercițiu

Art. 7 alin. (2) al Procedurii prevede următoarele: „persoanele care nu au exercițiul drepturilor lor pot fi parte dacă sunt reprezentate, asistate ori autorizate potrivit legii”³.

A. Calitatea procesuală activă a minorilor. Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, art. 29 alin. (1), prevede: „copilul are dreptul să depună singur plângeri referitoare la încălcarea drepturilor sale fundamentale”. Prin urmare există un conflict între această prevedere și cea din art. 7 alin. (2) al Procedurii.

În practica CNCD, când o petiție vine din partea unui minor, se solicită ca părinții să-și asume petiția (de exemplu, dosarul nr. 427/2004).

B. Calitatea procesuală activă a persoanelor puse sub interdicție. Până la intrarea în vigoare a Procedurii (mai 2008), era valabilă următoarea argumentație: Dreptul comun prevede că persoanele puse sub interdicție nu au capacitatea de exercițiu. Nici O.G. nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, actualizată, nici O.G. nr. 137/2000, republicată, nu prevede o restricție cu privire la persoanele puse sub interdicție. Un drept însă nu poate fi restrâns doar dacă există o prevedere legală în acest sens. Dreptul de petiționare este prevăzut de Constituția României (art. 51). În această situație o persoană pusă sub interdicție nu poate formula o acțiune în instanță, poate însă trimite o petiție către CNCD, iar această instituție nu poate invoca lipsa calității procesuale pasive a persoanei puse sub interdicție, în lipsa unei prevederi speciale în acest sens.

Prin urmare persoanele puse sub interdicție, fără reprezentare, asistare sau autorizare, și-au pierdut calitatea procesuală activă doar pe baza art. 7 alin. (2) al Procedurii, după 6 ani de activitate a CNCD.

Conform Legii nr. 487/2002 a sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice, art. 34: „(1) Orice pacient sau fost pacient are dreptul de a înainta plângeri în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare. (2) Plângerile pacienților pot fi formulate și de reprezentanții personali sau legali ai acestora privind încălcarea drepturilor pacienților prevăzute de prezenta lege”. Art. 35 alin. (4) a acestei legi stabilește: „Orice persoană care suferă de o tulburare psihică are dreptul să exercite toate drepturile civile, politice, economice, sociale și culturale recunoscute în Declarația universală a drepturilor omului, precum și în alte convenții și tratate internaționale în materie, la care România a aderat sau este parte, cu excepția cazurilor prevăzute de lege”.

³ Poziționarea prevederii, la definirea persoanei interesate, este extreme de nefericită, întrucât crează aparența că se referă doar la persoana interesată. Textul însă se referă la orice parte, inclusiv la reclamant.

În concluzie, există o neconcordanță între art. 7 alin. (2) al Procedurii și Legea nr. 487/2002. Mai mult, Procedura este contrară tratatelor internaționale în domeniu și jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO).

Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități, ratificată de România prin Legea nr. 221/2010, la art. 12 (Recunoaștere egală în fața legii), prevede următoarele: „1. Statele părți reafirmă că persoanele cu dizabilități au dreptul la recunoașterea, oriunde s-ar afla, a capacității lor juridice. 2. Statele părți vor recunoaște faptul că persoanele cu dizabilități se bucură de asistență juridică în condiții de egalitate cu ceilalți, în toate domeniile vieții. 3. Statele părți vor lua toate măsurile adecvate pentru a asigura accesul persoanelor cu dizabilități la sprijinul de care ar putea avea nevoie în exercitarea capacității lor juridice. 4. Statele părți se vor asigura că toate măsurile legate de exercitarea capacității juridice prevăd protecția adecvată și eficientă pentru prevenirea abuzurilor, conform legislației internaționale privind drepturile omului. O astfel de protecție va garanta că măsurile referitoare la exercitarea capacității juridice respectă drepturile, *voința și preferințele persoanei*, nu prezintă conflict de interese și nu au o influență necorespunzătoare, sunt proporționale și adaptate la situația persoanei, se aplică pentru cea mai scurtă perioadă posibilă și se supun revizuirii periodice de către o autoritate competentă, independentă și imparțială sau de către un organ juridic”.

În cauza *Shtukurov c. Rusia* (cererea nr. 44009/05), plângerea a fost admisă de către CEDO, chiar dacă aplicantul era un interzis judecătoresc. Acesta se plângea tocmai de încălcarea drepturilor sale în ceea ce privește sistemul capacității juridice din Rusia.

2.6. Calitatea procesuală activă a persoanelor care nu se consideră discriminate

A. Calitatea procesuală activă a senatorilor și deputaților. Colegiul director a considerat prin deciziile sale că parlamentarii pot fi considerați persoane interesate, prin urmare au calitate procesuală activă: „Pornind de la formularea repetată din lege „persoana interesată”, Colegiul director consideră că în spiritul O.G. nr. 137/2000, republicată, orice persoană care are un interes real poate depune petiție la CNCD. Petentul, având calitate de deputat, reprezintă interesele unor grupuri de cetățeni prin mandatul obținut, astfel se poate constata că are calitate procesuală activă. În practica sa, Colegiul director a acordat o interpretare largă noțiunii de «persoană interesată», cu scopul de a combate cât mai eficient discriminarea unor grupuri sau comunități” (Hotărârea nr. 43 din 9 ianuarie 2008).

B. Calitatea procesuală a unei publicații. Colegiul director, cu privire la o publicație care a considerat că organizația reclamată discriminează românii prin afirmații false despre Holocaust și alte evenimente istorice, arată că publicația respectivă nu are calitate procesuală activă:

„5.1. Colegiul CNCD reține că, petiția așa cum a fost formulată relevă o situație în care petentul dorește ca F. din România să-și asume acțiunile pe care le organizează și susține. În acest sens pârâta să-și asume că poate să instige la ură și discriminare populația de naționalitate română. Toate acestea argumente izvorând în opinia petentului, dintr-un eveniment istoric consemnat și recunoscut între ani 1941, 1942, 1943, și învinovățirile aduse poporului român în opinia lui nu au nicio acoperire.

5.2. Raportându-ne la prevederile O.G. nr. 137/2000, republicată, Colegiul reiterează faptul că în înțelesul prevederilor art. 20 alin. (1): «Persoana care se consideră discriminată poate sesiza Consiliu...». Ca atare, legiuitorul instituie în beneficiul persoanelor care se consideră discriminate dreptul la o acțiune în constatarea și sancționarea contravențională a unei discriminări, de către CNCD. Art. 20 alin. (6) din O.G. nr. 137/2000, republicată, sub aspectul

obligațiilor procedurale, dispune că «Persoana interesată are obligația de a dovedi existența unor fapte care permit a se presupune existența unei discriminări directe sau indirecte, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina de a dovedi că faptele nu constituie discriminare».

5.3. Astfel cum a reținut Colegiul în jurisprudența sa (a se vedea Hotărârea nr. 76 din 2 iunie 2010), spre deosebire de art. 20 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000, republicată, unde legiuitorul utilizează sintagma «persoana care se consideră discriminată», în art. 20 alin. 6 apare sintagma «persoana interesată». Pentru a înțelege pe deplin conținutul acestui termen, trebuie să ne raportăm la prevederile art. 28 alin. (1) și (2) din O.G. nr. 137/2000, republicată, unde legiuitorul se referă la calitatea procesuală activă a organizațiilor neguvernamentale care au ca scop apărarea drepturilor omului sau un interes legitim în combaterea discriminării. Rezultă astfel, că în materia nediscriminării, calitatea procesuală activă aparține în primul rând persoanei care se consideră discriminată și în al doilea rând, în egală măsură, organizațiilor non-guvernamentale, în condițiile stipulate de legiuitor.

5.4. Acest înțeles este pe deplin redat și în Procedura internă de soluționare a plângerilor în fața CNCD, care definește, în art. 8, persoana interesată: «fie persoana care se consideră discriminată și sesizează Consiliul cu privire la săvârșirea unei fapte de discriminare împotriva sa, fie una dintre persoanele prevăzute la art. 8 alin. (1) și (2) (organizații neguvernamentale - *n.n.*), ori alte persoane care au un interes legitim în combaterea discriminării și reprezintă o persoană, un grup de persoane sau o comunitate împotriva căreia s-a săvârșit o faptă de discriminare».

5.5. Art. 8 din procedură denotă intenția de a cuprinde mai multe categorii de persoane care se pot adresa CNCD, dar în condiții determinate. În primul rând, persoana care se consideră discriminată [art. 20 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000], organizațiile ne-guvernamentale [art. 28 alin. (1) și (2) din O.G. nr. 137/2000], precum și alte persoane care au un interes legitim și reprezintă o persoană împotriva căreia s-a săvârșit o faptă de discriminare. Ca atare, procedura instituie posibilitatea unei a treia categorii de persoane de a sesiza CNCD. Este vorba de alte persoane decât organizații ne-guvernamentale, dar care au un interes legitim în combaterea discriminării, persoane care reprezintă un individ care a fost discriminat, un grup sau o comunitate de persoane discriminate. În cursul jurisprudenței sale, această ultimă categorie a fost reprezentată de sindicate, uniuni sindicale sau confederații sindicale care s-au adresat Consiliului în numele membrilor. În egală măsură, în această categorie s-au situat rudele unor persoane care au fost discriminate și care s-au adresat Consiliului în numele respectivului membru al familiei. În toate aceste situații, calitatea persoanei a fost raportată la interesul legitim în strânsă legătură cu un mandat de reprezentare, în sensul generic al sintagmei de mandat (împuternicire).

5.6. Or, în raport cu plângerea, astfel cum este formulată, Colegiul reține că petenta nu se înscrie în niciuna din categoriile de persoane în beneficiul căreia s-ar naște dreptul la o acțiune în constatarea și sancționarea discriminării imputate în cauză. Petenta revista «C.L.», nu își precizează interesul în sensul că este persoană care se consideră discriminată, nu indică faptul că este o organizație neguvernamentală în sensul arătat de art. 28 din O.G. nr. 137/2000 republicată și nu atestă calitatea de reprezentant al unei persoane discriminate or a unui grup de persoane. Prin adresa nr. 9757 din 6 decembrie 2010, Colegiul a pus în vedere aceste aspecte petentei pentru a acoperi excepția invocată.

5.7. După administrarea probelor de la dosar, Colegiul a considerat că persoana juridică înregistrată în speță ca fiind M.L., reprezentând Revista «C.L.», nu a depus înscrieri din care

să rezulte îndeplinirea condițiilor art. 28 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000, modificată, «organizațiile neguvernamentale care au scop protecția drepturilor omului sau care au interes legitim în combaterea discriminării au calitate procesuală activă în cazul în care discriminarea se manifestă în domeniul lor de activitate și aduce atingere unei comunități sau a unui grup de persoane». Organizațiile prevăzută la alin. (1) «au calitate procesuală activă și în cazul în care discriminarea aduce atingere unei persoane fizice, la cererea acestuia din urmă».

5.8. Totodată, potrivit art. 5 din Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor «petentul este persoana care se consideră discriminată și sesizează Consiliul cu privire la săvârșirea faptei de discriminare împotriva sa». Potrivit art. 7 alin. (1), persoana interesată este fie persoana care se consideră discriminată și sesizează Consiliul cu privire la săvârșirea unei fapte de discriminare împotriva sa, fie una dintre persoanele prevăzute la art. 8 alin. (1) și (2) ori alte persoane care au un interes legitim în combaterea discriminării și reprezintă o persoană, un grup de persoane sau o comunitate împotriva căreia s-a săvârșit o faptă de discriminare. Alin. (2): «persoanele care nu au exercițiul drepturilor lor pot fi parte dacă sunt reprezentate, asistate ori autorizate potrivit legii» (Hotărârea nr. 60 din 15 februarie 2011).

C. Calitatea procesuală activă a unei persoane care observă o discriminare. În situația unei persoane care nu a indicat discriminarea sa și nu a dovedit existența unui interes, Colegiul director a admis excepția lipsei calității procesuale active:

a) *Cauza 1:* „6.12. Colegiul este de opinie că, în prezenta speță, nu pot fi reținute mijloace probatorii vecine și conexe de natură a reține prezumția săvârșirii unei discriminări *prima facie* împotriva petentului de către autoritatea reclamată, pe considerent de sex sau înălțime. De altfel, din însăși susținerile petentului rezultă, fără echivoc, că situația sa nu este incidentă prevederilor ce fac obiectul petiției.

6.13. Dincolo de aceste considerente, din modalitatea în care este formulată plângerea și din susținerile petentului s-ar putea înțelege că obiectul plângerii nu vizează *sine qua non* situația sa particulară, în sensul în care, în mod direct și nemijlocit, împotriva sa a fost săvârșită o faptă de discriminare, cât împrejurarea generică, corelativă dispoziției cuprinse în actul suspus analizei, ce produce efecte *erga omnes*, în mod special față de cei care intenționează să candideze pentru ocuparea posturilor vacante din sectorul operativ, în cadrul sistemului administrației penitenciare. Deși, inclusiv o atare premisă ar pune în discuție calitatea procesuală a petentului, în sensul prevederilor art. 20 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000, republicată coroborat cu prevederile art. 5-8 și art. 9-11 din Procedura în fața CNCD, așa cum a precizat și partea reclamată, Colegiul este de opinie că de vreme ce scopul petiției ar fi acțiunea în interes public și nu constatarea unei fapte de discriminare săvârșite împotriva sa, ar putea fi reținute aspectele invocate, în sensul emiterii unui punct de vedere, reprezentând o opinie, fără forță juridică obligatorie. Într-adevăr, Colegiul Director nu poate face abstracție de prevederile art. 20 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000, republicată, însă în exercitarea competențelor sale, astfel cum prevăd reglementările aplicabile CNCD, acesta poate investiga și din oficiu fapte sau acte de discriminare. Or, este evident, că investigarea din oficiu a faptelor sau actelor de discriminare este corelativă interesului public și situațiilor în care încălcarea unei valori ocrotite de norme juridice poate genera incidența prevederilor O.G. nr. 137/2000” (Hotărârea nr. 510 din 29 octombrie 2009).

b) *Cauza 2:* „6.6. Potrivit art. 5 din procedura internă, «Petentul este persoana care se consideră discriminată și sesizează Consiliul cu privire la săvârșirea faptei de discriminare împotriva sa». Potrivit art. 7 alin. (1) și (2) din procedura internă, «(1) Persoana interesată este fie persoana care se consideră discriminată și sesizează Consiliul cu privire la săvârșirea unei

fapte de discriminare împotriva sa, fie una dintre persoanele prevăzute la art. 8 alin. (1) și (2) ori alte persoane care au un interes legitim în combaterea discriminării și reprezintă o persoană, un grup de persoane sau o comunitate împotriva căreia s-a săvârșit o faptă de discriminare. (2) Persoanele care nu au exercițiul drepturilor lor pot fi parte dacă sunt reprezentate, asistate ori autorizate potrivit legii».

6.7. Potrivit art. 28 alin. (1) și (2) din O.G. nr. 137/2000, republicată, precum și potrivit art. 8 din Procedura internă, «(1) Organizațiile neguvernamentale care au ca scop protecția drepturilor omului sau care au un interes legitim în combaterea discriminării au calitate procesuală activă în cazul în care discriminarea se manifestă în domeniul lor de activitate și aduce atingere unei comunități sau unui grup de persoane. (2) Organizațiile prevăzute la alin. (1) au calitate procesuală activă și în cazul în care discriminarea aduce atingere unei persoane fizice, la cererea acesteia din urmă».

6.8. În raport de obiectul petiției și persoana care sesizează Consiliul, Colegiul constată că plângerea, în esență, vizează publicarea unor articole de presă cu caracter discriminatoriu la adresa unei terțe persoane, în speță Prefectul județului Vaslui, dl Csaba Levente Szekely. În fapt, între persoana care sesizează Consiliul și persoana prezumtiv discriminată nu există identitate.

6.9. Raportându-ne la prevederile O.G. nr. 137/2000, republicată, Colegiul reiterează faptul că în înțelesul prevederilor art. 20 alin. (1), «Persoana care se consideră discriminată poate sesiza Consiliul...». Ca atare, legiuitorul instituie în beneficiul persoanelor care se consideră discriminate dreptul la o acțiune în constatarea și sancționarea contravențională a unei discriminări, de către CNCD Art. 20 alin. (6) din O.G. nr. 137/2000 republicată, sub aspectul obligațiilor procedurale, dispune că «Persoana interesată are obligația de a dovedi existența unor fapte care permit a se presupune existența unei discriminări directe sau indirecte, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina de a dovedi că faptele nu constituie discriminare».

6.10. Spre deosebire de art. 20 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000, republicată, unde legiuitorul utilizează sintagma «persoana care se consideră discriminată», în art. 20 alin. (6) apare sintagma «persoana interesată». Pentru a înțelege pe deplin conținutul acestui termen, trebuie să ne raportăm la prevederile art. 28 alin. (1) și alin. (2) din O.G. nr. 137/2000, republicată, unde legiuitorul se referă la calitatea procesuală activă a organizațiilor neguvernamentale care au ca scop apararea drepturilor omului, sau un interes legitim în combaterea discriminării. Rezultă astfel că în materia nediscriminării, calitatea procesuală activă aparține în primul rând persoanei care se consideră discriminată și, în al doilea rând, în egală măsură, organizațiilor non-guvernamentale, în condițiile stipulate de legiuitor.

6.11. Acest înțeles este pe deplin redat și în Procedura internă de soluționare a plângerilor în fața CNCD, care definește, în art. 8, persoana interesată: «fie persoana care se consideră discriminată și sesizează Consiliul cu privire la săvârșirea unei fapte de discriminare împotriva sa, fie una dintre persoanele prevăzute la art. 8 alin. (1) și (2) (organizații non-guvernamentale - *n.n.*), ori alte persoane care au un interes legitim în combaterea discriminării și reprezintă o persoană, un grup de persoane sau o comunitate împotriva căreia s-a săvârșit o faptă de discriminare».

6.12. Art. 8 din procedură denotă intenția de a cuprinde mai multe categorii de persoane care se pot adresa CNCD, dar în condiții determinate. În primul rând, persoana care se consideră discriminată [art. 20 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000], organizațiile neguvernamentale [art. 28 alin. (1) și alin. (2) din O.G. nr. 137/2000], precum și alte persoane

care au un interes legitim și reprezintă o persoană împotriva căreia s-a săvârșit o faptă de discriminare. Ca atare, procedura instituie posibilitatea unei a treia categorii de persoane de a sesiza CNCD. Este vorba de alte persoane decât organizații ne-guvernamentale, dar care au un interes legitim în combaterea discriminării, persoane care reprezintă un individ care a fost discriminat, un grup sau o comunitate de persoane discriminate. În cursul jurisprudenței sale, această ultimă categorie a fost reprezentată de sindicate, uniuni sindicale sau confederații sindicale care s-au adresat Consiliului în numele membrilor. În egală măsură, în această categorie s-au situat rudele unor persoane care au fost discriminate și care s-au adresat Consiliului în numele respectivului membru al familiei. În toate aceste situații, calitatea persoanei a fost raportată la interesul legitim în strânsă legătură cu un mandat de reprezentare, în sensul generic al sintagmei de mandat (împuternicire).

6.13. Or, în raport cu plângerea, astfel cum este formulată, Colegiul reține că petenta nu se înscrie în niciuna din categoriile de persoane în beneficiul căreia s-ar naște dreptul la o acțiune în constatarea și sancționarea discriminării imputate în cauză. Petenta nu este persoana care se consideră discriminată, nu reprezintă o organizație neguvernamentală, în sensul art. 28 din O.G. nr. 137/2000, republicată, și nu deține calitatea de reprezentant al persoanei discriminate” (Hotărârea nr. 76 din 2 iunie 2010).

c) *Cauza 3*: „5.2. Art. 51 din Constituția României reglementează dreptul la petiționare, arătând la alin. (1) că «cetățenii au dreptul să se adreseze autorităților publice prin petiții formulate numai în numele semnatarilor», iar la alin. (2) faptul că «organizațiile legal constituite au dreptul să adreseze petiții exclusiv în numele colectivelor pe care le reprezintă». Potrivit art. 5 din Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor, petentul este persoana care se consideră discriminată și sesizează Consiliul cu privire la săvârșirea faptei de discriminare împotriva sa. Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor prevede și faptul că persoanele care sesizează Consiliul trebuie să aibă un interes legitim în combaterea discriminării sau să reprezinte o persoană, un grup de persoane sau o comunitate împotriva căreia s-a săvârșit o faptă de discriminare (art. 7).

5.3. Față de aspectele semnalate, Colegiul director a invocat din oficiu excepția lipsei calității procesuale active a petentului susținând că simpla sesizare a unui presupus tratament discriminatoriu față de membrii unei comunități de o anumită etnie nu îl investește pe petent cu calitate procesuală, acesta nefăcând dovada calității sale de petent potrivit dispozițiilor legale invocate.

5.4. Urmare analizării aspectelor semnalate de petent, a punctului de vedere exprimat de partea reclamată și a dispozițiilor legale incidente, Colegiul director se pronunță în sensul admiterii excepției invocate din oficiu, constatând că petentul nu a făcut dovada calității sale procesuale active în cauza supusă spre soluționare Consiliului” (Hotărârea nr. 150 din 13 aprilie 2011).

„O persoană poate fi calificată ca având calitate procesuală activă în fața Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării numai dacă îndeplinește cumulativ următoarele condiții: existența unui interes legitim în combaterea discriminării, existența calității de reprezentant al unei persoane, grup de persoane sau comunitate împotriva căreia s-a săvârșit o faptă de discriminare [...] Petentul [...] nu a făcut dovada calității procesuale active [...] simpla sesizare a unui presupus tratament discriminatoriu față de membrii unei comunități de o anumită etnie nu îl investește pe petent [...] cu calitate procesuală activă [...] La fel ca în procesul civil, în fața CNCD nu poate fi invocat un interes oarecare, ci acesta trebuie să fie

legitim, personal – adică propriu celui ce promovează petiția, născut și actual – respectiv un interes care se afla în ființă la data promovării acțiunii și pe tot timpul exercitării acesteia”⁴.

IV. Comparația dintre CNCD și alte instituții privind calitatea procesuală activă

1. Comparația cu alte instituții din România

Comparația dintre CNCD și alte instituții care aplică amenzi contravenționale, din perspectiva calității procesuale active respectiv din perspectiva persoanelor care pot sesiza aceste instituții este îngreunată de faptul că CNCD este o autoritate administrativ juridictională⁵, iar celelalte instituții nu.

1.1. Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor

Autoritatea poate fi sesizată doar de persoane fizice, în nume personal, având calitatea de consumator.

1.2. Consiliul Național al Audiovizualului

Orice persoană, completând un formular, poate sesiza Consiliul.

1.3. Poliția Română

Plângerea poate fi făcută de o persoană fizică sau de o persoană juridică căreia i-a fost cauzată o vătămare sau o pagubă printr-o faptă antisocială. De asemenea, plângerea se poate face și de către unul din soți pentru celălalt soț, sau de către copilul major pentru părinți. Persoana vătămată pentru care s-a depus plângerea poate ulterior să declare că nu-și însușește conținutul acesteia. Pentru persoana lipsită de capacitatea de exercițiu, plângerea se poate face de reprezentantul său legal. Persoana cu capacitate de exercițiu restrânsă poate face plângere cu încuviințarea persoanelor prevăzute de legea civilă (art. 222 C.proc.pen.).

Denunțul este încunoștiințarea făcută de o persoană fizică sau de o persoană juridică, despre săvârșirea unei fapte antisocială, fără ca respective persoană să sufere o vătămare sau pagubă.

2. Comparația cu alte instituții de combaterea discriminării din Europa

2.1. Cipru

Ombudsmanul (*Επίτροπος Διοικήσεως*) acceptă plângeri de la toate persoanele fizice și juridice, inclusiv din partea sindicatelor și partidelor politice.

⁴ Curtea de Apel Brașov, sentința nr. 190/F/10.10.2011.

⁵ CNCD respectă toate criteriile stabilite de Legea nr. 554/2004 pentru a avea calitate de autoritate administrativ juridictională: atribuțiile instituției sunt stabilite prin lege organică, respectă principiul contradictorialității și dreptul la apărare, este independentă, sesizarea lui este facultativă și gratuită, iar hotărârile emise pot fi atacate în fața instanței de contencios administrativ.

2.2. Croația

Orice autoritate publică, persoană fizică sau juridică are obligația de a sesiza instituția Avocatul Poporului (*Pučki pravobranitelj*) dacă există o suspiciune privind o faptă de discriminare, dar este necesar și acordul presupusei victime. Inclusiv persoanele juridice se pot considera ca fiind discriminate. Sindicatele pot sesiza discriminarea în numele membrilor. În cadrul instituției există un ombudsperson pentru copii care poate fi sesizat și de minori, și un ombudsperson care se ocupă de discriminarea persoanelor cu dizabilități și care poate fi sesizat de persoane cu dizabilități mentale severe.

2.3. Franța

Orice persoană fizică sau juridică poate sesiza Apărătorul drepturilor (*Le Défenseur des droits*), inclusiv minorii, fără acordul părinților sau al unor persoane adulte. Organizațiile trebuie să depună, odată cu sesizarea, și statutul lor.

2.4. Germania

Oficiul Federal Antidiscriminare (*Antidiskriminierungsstelle des Bundes*) acceptă sesizări de la orice persoană fizică sau juridică.

2.5. Grecia

Avocatul cetățeanului (*Συνήγορος του Πολίτη*) poate fi sesizat de orice persoană fizică (inclusiv minorii) sau juridică (inclusiv organizații și asociații).

2.6. Malta

Comisia Națională pentru Promovarea Egalității (*Il-Kummissjoni Nazzjonali g'all-Promozzjoni tal-Ugwaljanza*) primește petiții doar din partea persoanelor fizice.

2.7. Olanda

Persoanele care se adresează către Comisia pentru Egalitate de Tratamente (*Commissie Gelijke Behandeling*) trebuie să fie persoane fizice victime ale discriminării. Ei pot desemna un reprezentant, o rudă, inclusiv o asociație. Grupurile de presiune (cum sunt asociațiile și fundațiile) pot formula plângeri în interesul unei persoane în situația în care obiectul plângerii este prevăzut ca domeniu de activitate în statutul organizației.

2.8. Polonia

Apărătorul Drepturilor Omului (*Rzecznik Praw Obywatelskich*) primește petiții doar de la persoane fizice și asociații.

2.9. Slovenia

Oficiul pentru egalitate de șanse (*Urad za enake možnosti*) poate fi sesizat de orice persoană și acceptă inclusiv sesizări anonime. Au calitate procesuală activă și persoanele juridice. Sindicatele, în cazul în care formulează o plângere în numele unor membri de

sindicat, trebuie să prezinte acordul scris al acestor persoane. Oficiul poate fi sesizat și de minori.

Problema autosesizării este controversată, întrucât nu este reglementată de legislație, dar se practică de către oficiu în situația în care discriminarea este sistemică și atinge un grup de persoane, nu un individ. În cazul autosesizărilor se formulează recomandări pentru îndreptarea situației.

2.10. Suedia

Ombudsmanul pentru Egalitate de Șanse (*Diskriminerings Ombudsmannen*) primește petiții din partea persoanelor fizice sau a organizațiilor care sunt capabile de reprezentare (ținând cont în principal de activitatea și interesul lor, dar și de capacitatea lor financiară de a oferi o reprezentare efectivă). Ombudsmanul se poate sesiza și din oficiu.

2.11. Ungaria

Autoritatea de Tratatment Egal (*Egyenlő Bánásmód Hatóság*) poate fi sesizată atât de persoane fizice, cât și juridice, chiar și de organizații care nu au personalitate juridică. Procedura poate fi declanșată și de Avocatul Poporului sau de un procuror. Autosesizările sunt limitate la cazurile în care o autoritate publică are calitate de reclamat.